

ГРАДЕЊЕ НА УСЛУГИ ЗАСНОВАНИ НА ЗАЕДНИЦАТА
ЗА ПОДДРШКА НА РЕСОЦИЈАЛИЗАЦИЈА И
РЕИНТЕГРАЦИЈА НА ПОРАНЕШНО ОСУДЕНИ ЛИЦА

MONITORIMI I ZBATIMIT TË STRATEGJISË PËR ZHVILLIMIN E SHËRBIMIT TË PROBACIONIT NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË VERIUT (2021-2025)

Periudha e monitorimit:
viti 2024

Ky projekt
financohet nga
Bashkimi Evropian

МЗМП

Наслов на оригиналот:

МОНИТОРИНГ НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА НА РАЗВОЈ НА ПРОБАЦИСКА СЛУЖБА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (2021-2025)

Период на следење: 2024 година

Преведено од македонски на албански јазик:

MONITORIMI I ZBATIMIT TË STRATEGJISË PËR ZHVILLIMIN E SHËRBIMIT TË PROBACIONIT NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË VERIUT (2021 – 2025)

Periodha e monitorimit: viti 2024

Botues:

Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut

Përfaqësuar nga:

Prof. Dr. Neda Zdraveva

Redaktore:

Urani Pirovska

Autore:

Aleksandra Trajanovska

Përkthimi në shqip:

Shenasi Jaji

Lektore:

Violeta Tancheva - Zlateva

Viti i botimit:

2025

Vendi i botimit:

Shkup

Numri i faqeve:

32

Dizajni grafik:

Masiva Creative Agency

Ky projekt
financohet nga
Bashkimi Evropian

МЗМП

Ky publikim është prodhuar me ndihmën e Bashkimit Evropian. Përmbajtja e këtij botimi është përgjegjësi vetëm e MZMP dhe Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut dhe në asnjë mënyrë nuk mund të konsiderohet se pasqyron pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

PËRMBAJTJA

LISTA E SHKURTESAVE TË PËRDORURA	5
HYRJE	6
RRETH PROJEKTIT	8
METHODOLOGJIA	10
GJETJET NGA MONITORIMI	13
Legjislacioni – Korniza ligjore në fushën e zbatimit të sanksioneve dhe masave alternative	13
Rezultati 1.1. Analizë e nevojave për ndryshime në kornizën ligjore për mbështetjen e shërbimit të probacionit dhe sanksioneve alternative	13
Rezultati 1.2. Ndryshimet në kornizën ligjore për rritjen e numrit të sanksioneve dhe masave alternative të shqiptuara	13
Rezultati 1.2.1. Zgjerimi i zbatueshmërisë së punës së dobishme në komunitet në Kodin Penal	13
Rezultati 1.2.2. Përdorimi më i madh i sanksioneve alternative në Ligjin e Procedurës Penale	14
Rezultati 1.2.3. Të zgjatet periudha e mbikëqyrjes dhe e mbështetjes për personat me lirim me kusht nga shërbimi i probacionit	14
Rezultati 1.3. Ndryshimet në kornizën ligjore për mbështetjen e shërbimit të probacionit	14
Rezultati 1.4. Akte nënligjore të kompletuara dhe të përditësuara për zbatimin praktik të sanksioneve alternative dhe funksionimin e shërbimit të probacionit	14
Rezultati 1.5. Analiza e nevojave për ndryshime në kornizën ligjore dhe procedurat e punës për të mbështetur shërbimin e probacionit dhe sanksionet alternative në rastet e drejtësisë për të miturit	15
Korniza institucionale për funksionimin e shërbimit të probacionit – zyrat funksionale	16
Rezultati 2.1. Në funksion janë 15 zyra probacioni dhe mbulojnë punët e probacionit për rajonet e të gjitha gjykatave	16
Rezultati 2.2. Zhvillimi i mëtejshëm i procedurave standarde të punës në shërbimin e probacionit	16
Rezultati 3.1. Rritja e numrit të profesionistëve të punësuar në sektorin e probacionit në nivel qendror dhe vendor	16
Rezultati 3.2. Krijimi i një qendre trajnimi dhe një buxhet për trajnimin e shërbimit të probacionit dhe për bashkëpunim me qendrat dhe akademitë e tjera përkatëse të trajnimit	17

Rezultati 3.3. Hartimi i planit vjetor të trajnimit për nëpunësit e probacionit, i cili përditësohet rregullisht	17
Rezultati 3.4. Trajnimi bazë i rregullt do të kryhet për të gjithë nëpunësit e probacionit	18
Rezultati 3.5. Zhvillimi dhe përgatitja e trajnimeve speciale për lloje të veçanta klientësh	18
Rezultati 3.6. Trajnime të përbashkëta për vendosjen dhe përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet institucioneve përkatëse	18
Rezultati 3.7. Trajnime për trajnuesit	18
Veprimi – Avancimi i veprimit/trajnit dhe rritja e numrit të masave dhe sanksioneve alternative	19
Rezultati 1.2.4. Të rritet numri i sanksioneve alternative dhe të zvogëlohet numri i sanksioneve alternative të ankimuara	19
Rezultati 4.3. Rritja e numrit të aktgjykimeve për shërbim në komunitet	19
Bashkëpunimi ndërinstitucional në fushën e probacionit	24
Rezultati 5.2. Mbajtja e tryezave të rregullta në nivel qendror dhe në të gjitha rajonet me përfaqësues të autoriteteve gjyqësore dhe partnerë nga rrjeti i bashkëpunëtorëve	24
Rezultati 5.3. Vendosja e protokolleve të bashkëpunimit dhe listave të partnerëve për bashkëpunim që përditësohen rregullisht	24
Rezultati 5.4. Përgatitja e mëtutjeshme e memorandumeve të bashkëpunimit me komunat dhe ndërmarrjet tjera publike për kryerjen e punëve të dobishme në komunitet	25
Rezultati 5.5. Organizimi i tryezave të rregullta të shërbimit të probacionit dhe shërbimit të burgjeve në të gjitha fushat, në kuadër të institucioneve penitenciare dhe përcaktimi i procedurave standarde të punës për bashkëpunim me institucionet e vuajtjes së dënimit	25
PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME	26
Rekomandime për përmirësimin e sistemit të sanksioneve alternative dhe probacionit në Maqedoninë e Veriut	27
Korniza ligjore për sanksionet dhe masat alternative	27
Korniza institucionale dhe kapacitetet e shërbimit të probacionit	27
Veprimi dhe zbatimi i masave alternative	30
Bashkëpunimi ndërinstitucional dhe organizatat e shoqërisë civile	28
LITERATURA E PËRDORUR	29
Shtojca 1 – Matrica e monitorimit	30

LISTA E SHKURTESAVE TË PËRDORURA

KP – KODI PENAL

LPP – LIGJI I PROCEDURËS PENALE

RMV – REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

DES – DREJTORIA PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE

KGjRMV – KËSHILLI GJYQËSOR I REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

PPRMV – PROKURORIA PUBLIKE E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

OQ – ORGANIZATA QYTETARE

ENER – REGJISTRI KOMBËTAR ELEKTRONIK I AKTEVE TË RMV-së

PSO – PROCEDURA STANDARDE OPERACIONALE

HYRJE

Shërbimi i probacionit është një njësi e veçantë organizative e krijuar në kuadër të Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve pranë Ministrisë së Drejtësisë. Shërbimi mbikëqyr ekzekutimin e dënimeve pa privim nga liria, më saktë të masave alternative: dënim me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse, punë në dobi të përgjithshme dhe burg shtëpiak, si dhe ekzekutimin e lirimit me kusht, të shqiptuara me aktvendim gjykatë. Shërbimi i probacionit mbikëqyr personat e dënuar dhe u ofron atyre mbështetje, ndërsa synimi është ruajtja e sigurisë në komunitet duke përmirësuar risocializimin dhe riintegrimin e personave për të cilët kryhen punë probacioni, si dhe reduktimin e numrit të personave të burgosur. Shërbimi i probacionit është përgjegjës edhe për përgatitjen e raporteve për vlerësimin e rrezikut të personave të pandehur gjatë procedurave gjyqësore me propozimin për llojin e sanksionit penal për të pandehurin. Shërbimi i probacionit është një pjesë thelbësore e sistemit modern të drejtësisë penale dhe synon të kontribuojë në uljen e mbipopullimit të sistemit të burgjeve, duke shqiptuar njëkohësisht dënimet e duhura për shkelësit, duke i sfiduar ata të ndryshojnë mënyrën e tyre të jetesës.

Në vitin 2021 është hartuar Strategjia për zhvillimin e shërbimit të probacionit në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021- 2025 (në tekstin e mëtejme: Strategjia), e cila parasheh një gamë të gjerë të rezultateve që duhet të përmbushin shumica e institucioneve kompetente. Strategjia është një dokument strategjik gjithëpërfshirës që ofron një udhërrëfyes për reformat që duhen bërë në periudhën e ardhshme.

Qëllimi i kësaj analize është të shqyrtojë më hollësisht zbatimin e Strategjisë dhe të krijojë dhe zbatojë një sistem të pavarur monitorimi. Vetë probacioni, në fakt, nënkupton vendosjen e një sistemi efikas të sanksioneve dhe mekanizmave mbrojtës që kontribuojnë në uljen e krimit, rritjen e mbrojtjes/sigurisë së shoqërisë dhe sigurisë publike, si dhe në risocializimin dhe riintegrimin e personave të dënuar.

Në periudhën gjatë vitit 2024, zbatimi i Strategjisë parashikon përgatitjen dhe miratimin e rregulloreve (ligjeve, ndryshimeve ligjore dhe akteve të tjera), zbatimin e aktiviteteve specifike (p.sh. rritja e kapaciteteve njerëzore dhe teknike të shërbimit të probacionit etj.), si dhe bashkëpunimi ndërinstitucional në fushën e probacionit (mbajtjen e tryezave të rrumbullakëta me institucionet përkatëse, takime tremujore etj.).

Plani i veprimit i Strategjisë për zhvillimin e shërbimit të probacionit në Republikën e Maqedonisë së Veriut përcakton aktivitetet në kuadër të secilit qëllim dhe rezultat të përcaktuar me Strategjinë, gjithashtu përcakton edhe afatin kohor dhe treguesit për përmbushjen e tyre. Në këtë drejtim, qëllimi i kësaj analize është të vlerësojë nëse, në çfarë mase dhe në çfarë mënyre po bëhet zbatimi i Strategjisë për periudhën për të cilën është paraparë. Gjithashtu, analiza do të vlerësojë nëse rezultatet dhe aktivitetet janë realizuar në kohën e duhur, në përputhje me kornizën kohore, cila është cilësia e tyre dhe dinamika dhe bashkëpunimi ndërinstitucional në fushën e probacionit. Nga ana tjetër, do të analizohet edhe ndikimi i reformave në respektimin e të drejtave të njeriut, kështu që në përputhje me rezultatet e nxjerra nga monitorimi i Strategjisë, Analiza do të ofrojë edhe konkluzione dhe rekomandime për zhvillimin e mëtejshëm të shërbimit të probacionit.

Vëzhgimi, si sistem i pavarur monitorimi, do të kontribuojë në një llogaridhënie më të madhe të institucioneve kompetente përgjegjëse për zbatimin e aktiviteteve specifike të përcaktuara në këtë Strategji.

RRETH PROJEKTIT

Ky dokument është përgatitur në kuadër të projektit “Krijimi i shërbimeve mbështetëse në komunitet nëpërmjet risocializimit dhe riintegrit të ish-personave të dënuar”, financuar nga Bashkimi Evropian. Për qëllime të projektit, u nënshkrua një memorandum bashkëpunimi ndërmjet Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, Shoqatës Maqedonase të Juristëve të Rinj, Shoqatës Penologjike Maqedonase, Shoqatës për këshillim, trajtim, riintegrim dhe risocializim të personave të varur nga substancat psikoaktive IZBOR, dhe Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve.

Qëllimi i përgjithshëm i projektit është të zvogëlojë recidivizmin dhe cenueshmërinë e personave të dënuar pas lirimit të tyre, duke forcuar politikat dhe shërbimet për risocializimin, riintegrimin dhe kujdesin pas-penal të tyre në përputhje me standardet më të mira ndërkombëtare dhe evropiane.

Qëllimet specifike që synon projekti:

- Të përmirësojë cilësinë dhe disponueshmërinë e shërbimeve të mbrojtjes penale dhe pas-penale me qëllim të risocializimit dhe riintegrit të personave të dënuar, personave të dënuar më parë, si dhe personave të dënuar me kusht;
- Të rritet kapaciteti dhe bashkëpunimi ndërinstitucional ndërmjet institucioneve penale, gjykatave, nëpunësve të probacionit, qendrave të punës sociale dhe ofruesve të tjerë të shërbimeve për risocializim, probacion dhe mbrojtje pas-penale;
- Të përmirësohet korniza ligjore dhe politikat për risocializimin dhe riintegrimin e personave të dënuar, të dënuar më parë, si dhe të personave për të cilët kryhen punë probacioni, bazuar në hulumtimet dhe praktikat më të mira.

Objektivat e projektit do të arrihen përmes një grupi të ndërlidhur prej tre komponentësh:

Ofrimi i shërbimeve që përfshin aktivitete për krijimin e një shërbimi kombëtar mbështetës për risocializimin dhe rehabilitimin e të burgosurve në partneritet midis OQ-ve (organizatave qytetare) dhe DES-it (Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve), i cili do të ofrojë mbështetje para dhe pas lirimit (juridik, psikosocial, trajtim për karrierën dhe varësinë). Nëpërmjet këtij komponenti, projekti do të pilotojë një program për lehtësimin e punësimit të ish-personave të burgosur, në bashkëpunim me Agjencinë e Punësimit dhe sektorin e biznesit.

Komponenti **Ngritja e kapaciteteve dhe rrjetëzimi** parashikon zhvillimin e një planprogrami mësimor dhe materialesh trajnimi, zbatimin e një programi trajnimi për gjyqtarët, këshilltarët e burgjeve, nëpunësit e probacionit, punonjësit socialë dhe ofruesit e shërbimeve, organizimin e seminareve rajonale për përcaktimin e kushteve për bashkëpunimin ndërinstitucional dhe krijimin dhe ofrimin e mbështetjes për tre ekipe lokale të koordinuara ndërinstitucionale. Monitorimi i zhvillimit të shërbimit të probacionit në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021 – 2025 është pjesë e komponentit të tretë, **Korniza për hulumtim dhe politika**, e cila gjithashtu do të ofrojë mbështetje për zhvillimin e dy PSV-ve (procedurave standarde të veprimit), organizimin e konferencave dhe zhvillimin e dokumenteve të politikave.

METODOLOGJIA

Qëllimi i kësaj analize është të shqyrtojë më në detaje zbatimin e Strategjisë dhe të krijojë dhe zbatojë një sistem të pavarur monitorimi. Gjithashtu, në atë drejtim, analiza do të vlerësojë nëse, në çfarë mase dhe në çfarë mënyre po bëhet zbatimi i Strategjisë për periudhën për të cilën është paraparë. Do të vlerësohet nëse rezultatet dhe aktivitetet janë realizuar në kohën e duhur, në përputhje me afatin kohor, cila është cilësia dhe dinamika e tyre dhe bashkëpunimi ndërinstitutional në fushën e probacionit. Nga ana tjetër do të analizohet ndikimi i reformave në respektimin e të drejtave të njeriut dhe në përputhje me rezultatet e nxjerra nga monitorimi i Strategjisë do të nxirren konkluzionet kryesore se çfarë është zbatuar dhe çfarë ka munguar dhe cilat janë pengesat kryesore për këtë dhe do të ofrohen rekomandime për zbatimin e mëtejshëm të Strategjisë.

Fokusi i monitorimit janë katër tema, përkatësisht:

- Legjislacioni – Korniza ligjore në fushën e zbatimit të sanksioneve dhe masave alternative;
- Korniza institucionale – Korniza institucionale për funksionimin e shërbimit të probacionit – zyrat funksionale;
- Trajtimi/Veprimi – Përmirësimi i veprimit dhe rritja e numrit të masave dhe sanksioneve alternative;
- Bashkëpunimi ndërinstitutional në fushën e probacionit.

Brenda këtyre katër elementeve, sipas një matrice monitorimi të paracaktuar (Aneksi 1), subjekt i monitorimit do të jenë:

- Vlerësimi i zbatimit të rezultateve;
- Vlerësimi i zbatimit të aktiviteteve;
- Vlerësimi i dinamikës së zbatimit të aktiviteteve specifike;
- Vlerësimi i nivelit të përfshirjes së aktorëve kryesorë;
- Vlerësimi i cilësisë dhe përshtatshmërisë së aktiviteteve të kryera;
- Vlerësimi i ndikimit mbi të drejtat e njeriut për çdo aktivitet.

Monitorimi, si sistem i pavarur përpërcjellje, do të kontribuojë në një llogaridhënie më të madhe të institucioneve kompetente përgjegjëse për zbatimin e aktiviteteve specifike të përcaktuara në Strategji. Monitorimi do të vlerësojë gjithashtu realizimin e rezultateve të pritshme të përcaktuara në Strategji dhe zbatimin e aktiviteteve të parashikuara në Planin e Veprimit në lidhje me katër temat që janë objekt monitorimi.

Monitorimi do të kryhet nëpërmjet nën-aktiviteteve të mëposhtme:

1. Mbledhja e të dhënave

Të dhënat do të mblidhen në disa mënyra, duke përfshirë:

- shqyrtimin dhe analizën e dokumenteve, strategjive, ligjeve, akteve nënligjore, raporteve në fushën e probacionit;
- kërkesat për qasje të lirë në informacionin publik tek institucionet përkatëse (Drejtoria për Ekzekutimin e Sanksioneve, zyrat e probacionit, gjykatat);
- intervistat gjysmë të strukturuar dhe fokus grupet me nëpunësit e probacionit, gjyqtarët dhe të dënuarit me kusht, Drejtorinë për Ekzekutimin e Sanksioneve, si dhe institucione të tjera përkatëse.

2. Njoftimi dhe publikimi

Si rezultat i monitorimit, do të përgatiten dhe publikohen gjashtë raporte, ku do të përvijohen gjetjet kryesore nga procesi i monitorimit. Nga raportet do të përgatiten infografikë, në mënyrë që të prezantohen më lehtë të gjeturat e rezultuara nga monitorimi.

3. Promovimi i gjetjeve

Raportet do të ndahen me institucionet përkatëse dhe do të jenë të disponueshme publikisht në faqet e internetit të partnerëve të projektit.

4. Diskutimi i gjetjeve

Gjetjet e secilit raport do t'u prezantohen palëve kryesore të interesit në tryeza të rrumbullakëta. Çdo institucion do të ftohet të japë komente në lidhje me gjetjet e raportit. Ngjarjet do të sigurojnë që të gjitha institucionet përkatëse të jenë të vetëdijshme për shkallën e zbatimit të strategjisë, si dhe për problemet që mund të ndikojnë në reformat në sektorin e probacionit.

5. Reagimi/Avokimi

Si përjashtim, nëse identifikohen gjetje të caktuara specifike që kërkojnë veprime urgjente dhe të menjëhershme, do të përgatiten njoftime për të gjitha institucionet përkatëse dhe do të ndërmerren aktivitete avokuese për të përcaktuar problemet.

Raporti i tretë do të analizojë rezultatet dhe aktivitetet në lidhje me katër temat, d.m.th. ato që planifikohen të zbatohen gjatë vitit 2024. Plani i veprimit i Strategjisë për zhvillimin e shërbimit të probacionit në Republikën e Maqedonisë së Veriut përcakton aktivitetet në kuadër të secilit qëllim dhe rezultat të përcaktuar nga Strategjia, si dhe një afat kohor dhe tregues që duhet t'i zbatojnë Ministria e Drejtësisë, zyrat e shërbimit të probacionit dhe organet e tjera të shërbimit gjyqësor deri në vitin 2024.

Ky është raporti i tretë dhe i fundit në serinë e raporteve dhe është përgatitur sipas të njëjtës metodologji si dy raportet e mëparshme që mbulojnë periudhën e viteve 2021, 2022 dhe 2023.

GJETJET NGA MONITORIMI

Legjislacioni – Korniza ligjore në fushën e zbatimit të sanksioneve dhe masave alternative

Rezultati 1.1. Analizë e nevojave për ndryshime të kornizës ligjore për mbështetjen e shërbimit të probacionit dhe sanksioneve alternative

Ky rezultat i Strategjisë¹ është përmbushur në periudhën 2021-2022 kur grupi i punës kreu një analizë të nevojave për ndryshime në kornizën ligjore për mbështetjen e shërbimit të probacionit dhe sanksioneve alternative në kuadër të projektit "Mbështetja e BE-së për sundimin e ligjit" pas mbajtjes së katër tryezave të rrumbullakëta me temën "Analiza e nevojave për ndryshime ligjore", për të cilën u përgatit një raport i Rregullores. Shërbimi i Probacionit ka ofruar propozime për grupet e punës që punojnë për ndryshimet në Kodin Penal dhe Kodin e Procedurës Penale dhe është e nevojshme miratimi i ndryshimeve në ligjet sistematike dhe më pas përafrimi i ligjit të probacionit me to.

Rezultati 1.2. Ndryshimi i kornizës ligjore për të rritur numrin e sanksioneve dhe masave alternative të shqiptuara

Në fushën e zhvillimit të kornizës ligjore në fushën e zbatimit të sanksioneve dhe masave alternative, Strategjia parasheh ndryshime në Kodin Penal dhe Ligjin për Procedurën Penale. Këto ndryshime do të bazohen në analizat e përgatitura nga grupi i ngritur i punës dhe listën e propozimeve nga projekti i Binjakëzimit "Forcimi i Sistemit të Burgjeve dhe Zhvillimi i Shërbimit të Probacionit", i cili u zbatua në periudhën 2018- 2020 nga ana e Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve. Kjo listë i referohet rezultateve të dhëna në vazhdim të tekstit (Rezultati 1.2.1; Rezultati 1.2.2; Rezultati 1.2.3).

Rezultati 1.2.1. Zgjerimi i zbatueshmërisë së punës së dobishme në komunitet në Kodin Penal

Në periudhën e monitorimit që përfundon në vitin 2024, nuk janë miratuar ende ndryshimet ligjore në Kodin Penal që kanë të bëjnë me zgjerimin e zbatueshmërisë së

¹ Strategjia për zhvillimin e shërbimit të probacionit në Republikën e Maqedonisë së Veriut (2021 – 2025).

shërbimit komunitar për të rritur mundësinë e përfshirjes në këtë masë të të kthyerve që përjashtohen automatikisht nga sanksionet alternative.

Rezultati 1.2.2. Përdorimi më i madh i sanksioneve alternative në Kodin e Procedurës Penale

Ndryshimet dhe harmonizimi i Ligjit për Procedurën Penale me Kodin Penal janë gjithashtu pjesë e rezultateve të parapara me Strategjinë me qëllim të harmonizimit të dy ligjeve në fushën e përdorimit të sanksioneve dhe masave alternative. Gjatë vitit 2024, këto ndryshime ligjore ende nuk janë miratuar.

Rezultati 1.2.3. Të zgjatet periudha e mbikëqyrjes dhe e mbështetjes për personat me lirim me kusht nga ana e shërbimit të probacionit

Praktika tregon se në shumicën e rasteve afati kohor prej 3 muajsh është shumë i shkurtër që shërbimi i probacionit të mund të ofrojë mbështetje dhe mbikëqyrje efektive ndaj personave që lirohen me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse. Për këtë qëllim, Strategjia parashikon ndryshime në Kodin Penal që do të parashikojë një periudhë më të gjatë të mbështetjes dhe mbikëqyrjes së shërbimit të probacionit, me qëllim uljen e rrezikut të recidivizmit dhe zbatimin efikas të mbështetjes për risocializimin e suksesshëm të personave të dënuar. Ky rezultat ende nuk është arritur plotësisht gjatë periudhës së monitorimit të Strategjisë.

Rezultati 1.3. Ndryshime në kornizën ligjore për mbështetjen e shërbimit të probacionit

Në vitin 2024 ishin parashikuar ndryshime në Ligjin e probacionit që do të forconin pozitën e nëpunësve të probacionit dhe do të zgjeronin hapësirën e përdorimit të shërbimit të probacionit në procedimet penale dhe ekzekutimin e sanksioneve. Procesi ka nisur dhe është formuar një grup pune në fund të vitit 2024.

Rezultati 1.4. Akte nënligjore të kompletuara dhe të përditësuara për zbatimin praktik të sanksioneve alternative dhe funksionimin e shërbimit të probacionit

Ky rezultat i paraparë në Strategji do të fillojë të zbatohet kur të bëhen ndryshimet e parapara ligjore në Ligjin për probacion.

Rezultati 1.5. Analiza e nevojave për ndryshime në kornizën ligjore dhe procedurat e punës për të mbështetur shërbimin e probacionit dhe sanksionet alternative në rastet e drejtësisë për të miturit

Shërbimi i probacionit, në përputhje me Ligjin e Probacionit, punon vetëm me autorë të rritur të krimeve. Strategjia parashikon një analizë të zgjerimit të mundshëm të kompetencave të shërbimit dhe drejtësisë për të mitur, megjithatë këto aktivitete janë shtyrë për të forcuar fillimisht pozitën e shërbimit të probacionit në sistemin penal. Për një analizë të suksesshme të nevojave për ndryshimin e kornizës ligjore dhe procedurave të punës për të mbështetur dënimin me kusht dhe sanksionet alternative për të miturit, është e nevojshme përfshirja e organizatave ndërkombëtare që punojnë për të drejtat e njeriut, të drejtat e fëmijëve dhe sundimin e ligjit. Prandaj, duam të theksojmë se ky rezultat i Strategjisë nuk është arritur në periudhën e monitorimit në vitin 2024.

Korniza institucionale për funksionimin e shërbimit të probacionit – zyrat funksionale

Rezultati 2.1. Në funksion janë 15 zyra probacioni dhe mbulojnë punët e probacionit për rajonet e të gjitha gjykatave

Shërbimi i probacionit ka 11 zyra funksionale të probacionit që janë krijuar në vitin 2022. Gjatë vitit 2024 nuk do të ketë hapje të zyrave të mbetura që ishin planifikuar në Strategjinë e zhvillimit të shërbimit të probacionit. Ajo që mund të theksojmë si domethënëse është se në baza vjetore mund të vërehet një rritje e rasteve të probacionit, pra për vitin 2023 ai numër ishte 483 lëndë probacioni, ndërsa në vitin 2024 ai numër ishte 793 lëndë probacioni. Shifrat janë pothuajse dyfishuar, gjë që nuk ka ndodhur në vitet e mëparshme të procesit të monitorimit.

Rezultati 2.2. Zhvillimi i mëtejshëm i procedurave standarde të punës në shërbimin e probacionit

Duke marrë parasysh se ndryshimet dhe plotësimet në Ligjin e Probacionit janë në proces pune, përmbushja e këtij rezultati të Strategjisë nuk është zbatuar. Për të vazhduar me zhvillimin e procedurave standarde operative, fillimisht është e nevojshme që ndryshimet në Ligjin për Përmbarim dhe Ligjin për Probacion të hyjnë në fuqi. Në kuadër të projektit të binjakëzimit “Forcimi i Sistemit Penitenciar dhe Zhvillimi i Shërbimit të Probacionit”, janë zhvilluar procese dhe protokolle për punën e shërbimit të probacionit.

Rezultati 3.1. Rritja e numrit të profesionistëve të punësuar në sektorin e probacionit në nivel qendror dhe vendor

Në përputhje me metodologjinë e punësimit, shërbimi i probacionit duhet të ketë gjithsej 90 nëpunës probacioni të cilët do të punësohen në periudhën 2021- 2025. Në vitin 2024, shërbimi i probacionit do të ketë 29 nëpunësprobacioni.

ZYRA E PROBACIONIT	BASHKËPUNËTORE TË RINJ	BASHKËPUNËTORE TË LARTË	KËSHILLTARË	ARKIVIST PËR PROBACION	UDHËHEQËS I DEPARTAMENTIT PËR MBIKËQYRJË MBI KRYERJEN E PUNËVE TË PROBACIONIT
Sektori për probacion në DES	1	2	/	1	1
Shkup	5	1	3	/	/
Kumanovë	2	/	1	/	/
Manastir	2	/	/	/	/
Strumicë	/	1	/	/	/
Shtip	2	/	/	/	/
Ohër	1	/	/	/	/
Veles	1	/	/	/	/
Prilep	2	/	/	/	/
Kavadar	1	/	/	/	/
Gjevgjeli	/	/	/	/	/
Tetovë	3	/	/	/	/
GJITHSEJ	19	4	4	1	1

* Zyra e probacionit në Gjevgjeli nuk ka punonjës të punësuar dhe lëndët në atë zonë trajtohen nga zyra e probacionit në Strumicë.

Rezultati 3.2. Krijimi i një qendre trajnimi dhe krijimi i një buxheti për trajnimin e shërbimit të probacionit dhe për bashkëpunimin me qendrat dhe akademitë e tjera përkatëse të trajnimit

Qendra e trajnimit të shërbimit të burgjeve pranë DES-it është krijuar dhe është në dispozicion për të zhvilluar trajnime për punonjësit e sistemit të burgjeve, përfshirë shërbimin e probacionit. Plan i vjetor i trajnimit të Shërbimit të burgjeve parashikon disa trajnime bazë për nëpunësit e probacionit të sapopunësuar dhe një sesion trajnimi të vazhdueshëm.

Rezultati 3.3. Hartimi i planit vjetor të trajnimit për nëpunësit e probacionit, i cili përditësohet rregullisht

Me qëllim forcimin e kapaciteteve dhe aftësive të nëpunësve të probacionit, Strategjia parashikon përgatitjen e një plani trajnimi vjetor nga Shërbimi i probacionit. Janë planifikuar module të veçanta që do të jenë pjesë e programit të trajnimit për punonjësit në sistemin penitenciar. Disa nga nëpunësit e probacionit janë të trajnuar për të punuar në Qendrën e trajnimit, nuk ka punonjës të caktuar posaçërisht.

Rezultati 3.4. Trajnimi bazë i rregullt do të kryhet për të gjithë nëpunësit e probacionit

Strategjia parasheh mbajtjen e trajnimeve bazë dhe speciale për nëpunësit e probacionit. Në vitin 2024, në kuadër të projektit “Mbështetja e Sundimit të Ligjit”, u zbatua trajnimi për shkelësit e varur nga droga, alkooli dhe lojërat e fatit për të gjithë nëpunësit e probacionit. Gjithashtu, 13 nëpunës të probacionit, të cilët janë pjesë e grupit të punës të PR-it iu nënshtruan trajnimit për komunikim në krizë dhe intervista në media.

Rezultati 3.5. Zhvillimi dhe përgatitja e trajnimeve speciale për lloje të veçanta klientësh

Në vitin 2024 janë mbajtur dy trajnime të specializuara në kuadër të projektit “Mbështetja e BE-së për sundimin e ligjit”. Trajnimi i parë ishte për shkelësit e rrezikut të lartë për të gjithë nëpunësit e probacionit, kurse trajnimi i dytë ishte për punën me persona të pamotivuar nën mbikëqyrje probacioni për të gjithë nëpunësit e probacionit.

Rezultati 3.6. Trajnime të përbashkëta për vendosjen dhe përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet institucioneve përkatëse

Në vitin 2024, në kuadër të projektit “Krijimi i shërbimeve komunitare për mbështetjen e risocializimit dhe riintegrit të personave të dënuar më parë” i zbatuar nga Ministria e Drejtësisë, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, Shoqata Penologjike Maqedonase dhe Shoqata Izbor, nëpunësit e probacionit morën pjesë në trajnime të përbashkëta rajonale me punonjës të sektorëve të risocializimit dhe qendrave për punë sociale.

Rezultati 3.7. Trajnim për trajnues

Në vitin 2024, 10 nëpunës probacioni përfunduan një kurs trajnimi për trajnues të zbatuar në kuadër të projektit “Mbështetja e BE-së për sundimin e ligjit”.

Veprimi – Avancimi i veprimit/trajtimin dhe rritja e numrit të masave dhe sanksioneve alternative

Rezultati 1.2.4. Të rritet numri i sanksioneve alternative dhe të zvogëlohet numri i sanksioneve alternative të ankimuara

Probacioni si e ardhmja e sistemit të burgjeve parashikon që dënimi me burg të jetë mjeti i fundit dhe në vend të tyre të përdoren sanksionet dhe masat alternative të disponueshme, me qëllim riintegrimin dhe risocializimin e personave të dënuar.

Në këtë drejtim, Strategjia parasheh miratimin e rekomandimeve nga Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut që do të nxisin dhe promovojnë shqiptimin e më shumë dënimeve alternative me qëllim të zvogëlimit të mbipopullimit në burgje, si dhe mbajtjen e tryezave të rrumbullakëta me gjyqtarë dhe prokurorë penalë për të promovuar shqiptimin e dënimeve alternative, veçanërisht atë për punë të dobishme në komunitet.

Strategjia parasheh edhe miratimin e Udhëzimeve nga Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut për të shmangur ankesat e panevojshme dhe joproduktive, duke shfrytëzuar masat dhe procedurat alternative dhe promovimin e dënimeve alternative. Gjatë periudhës së monitorimit të Strategjisë, Këshilli Gjyqësor i RMV-së nuk ka nxjerrë asnjë rekomandim që do të nxiste dënime dhe sanksione alternative, pra aktivitete të tilla të parashikuara në Strategji nuk janë njohur apo krijuar nga Këshilli.

Nga ana tjetër, Prokuroria Publike e RMV-së nuk ka nxjerrë Udhëzimet e synuara për përdorimin e masave alternative dhe as Prokuroria Publike e RMV-së nuk ka analizuar të dhënat për numrin e rasteve në të cilat gjykata ka nxjerrë vendime për masat alternative. Së fundi, Prokuroria Publike e RMV-së nuk ka të dhëna specifike për numrin e tryezave të rrumbullakëta të mbajtura dhe numrin e autoriteteve publike që kanë marrë pjesë në aktivitete të tilla, por nëse kanë qenë pjesë e tryezave të rrumbullakëta.

Rezultati 4.3. Rritja e numrit të aktgjyqimeve për punë të dobishme në komunitet

Puna e dobishme në komunitet është një sanksion alternativ modern në drejtësinë penale, i cili synon jo vetëm të reduktojë popullsinë e të burgosurve, por edhe të mundësojë përfshirjen aktive të shkelësve në komunitet. Duke kryer detyra të dobishme shoqërore pa kompensim monetar, kjo masë inkurajon rehabilitimin, risocializimin dhe përgjegjësinë, duke kontribuar në ndryshime pozitive sociale.

Strategjia parashikon rritje të numrit të aktgjykimeve për punë të dobishme në komunitet, si dhe promovimin e tij përmes tryezave të rrumbullakëta në të gjitha rajonet, me pjesëmarrjen e aktorëve përkatës (gjyqtarët, prokurorët, Akademia e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve Publikë) dhe takime me kryetarët e gjykatave, KGJRMV dhe PPRMV. Strategjia parashikon gjithashtu lidhjen e një numri më të madh të memorandumëve të bashkëpunimit për kryerjen e punës së dobishme në komunitet në rajonet ku ka zyra probacioni. Gjatë periudhës së monitorimit të Strategjisë për vitin 2024, shërbimi i probacionit ka lidhur memorandum bashkëpunimi me shoqatën e qytetarëve HERA për kryerjen e punës të probacionit.

Në tekstin e mëposhtëm jepet një pasqyrë e detajuar e numrit të aktgjykimeve me masa alternative (shërbim komunitar, dënim me kusht, dënim me mbikëqyrje mbrojtëse, vërejtje gjyqësore dhe burg shtëpiak) për vitin 2024, si dhe numrin e aktgjykimeve të ankimuara me masa alternative të shqiptuara nga Gjykatat Themelore në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Nga prezantimi shihet se numri i aktgjykimeve të shqiptuara me masa alternative është i lartë, për vitin 2024 është 4.703 aktgjykime. Kur bëhet fjalë për aktgjykimet për punë të dobishme në komunitet, numri është shumë i ulët, pra i parëndësishëm, veçanërisht në raport me numrin e aktgjykimeve me dënim me kusht. Numri i përgjithshëm i aktgjykimeve për punë të dobishme në komunitet për vitin 2024 është 7 aktgjykime (6 aktgjykime në Gjykatën e Qarkut Strumicë dhe 1 aktgjykim në Gjykatën Themelore Penale Shkup) sipas të dhënave të marra nga gjykatat themelore në Maqedoninë e Veriut. Puna e dobishme në komunitet u përdor ndjeshëm në periudhën 2021-2022, kur bota u godit nga pandemia Covid-19, pra shifra për vitin 2021 ishte 71 dënime për punë të dobishme në komunitet dhe për vitin 2022, u shqiptuan 30 aktgjykime për punë të dobishme në komunitet.

Numri i aktgjykimeve me dënim me kusht, i cili arrin në 4.250 aktgjykime për vitin 2024, tregon mundësinë e më shumë dënimeve me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse, pasi autorët e krimeve nuk do të përjashtoheshin në parim nga sanksionet, por do të merrnin ndihmë, kujdes, mbikëqyrje ose mbrojtje nga shërbimi i probacionit, në varësi të veprës së kryer penale.

Ligji parashikon shqiptimin e vërejtjes gjyqësore si sanksion alternativ për veprat penale që dënohen me burgim deri në një vit ose me gjobë dhe që kryhen në rrethana të tilla lehtësuese që i bëjnë ato veçanërisht të lehta.² Nga të dhënat statistikore, vërehet se shifra për vitin 2024 është 55 vërejtje gjyqësore (shërbimi i probacionit nuk është kompetent në rastet e vërejtjeve gjyqësore).

² Kodi Penal – Tekst i konsoliduar („Gazeta Zartare e RM-së” nr. 55, viti 2013).

Sipas të dhënave të marra fillimisht për aktgjykimet me masa alternative nga Gjykata Themelore e Tetovës, u informuam se për vitin 2024 numri i aktgjykimeve me arrest shtëpiak ishte 80, pavarësisht faktit se kushtet për monitorimin dhe zbatimin e kësaj mase ende nuk janë përcaktuar. Megjithatë, sipas të dhënave statistikore të marra nga shërbimi i probacionit, u konstatua se ata ende nuk kanë kryer mbikëqyrje të aktgjykimeve me arrest shtëpiak. Për shkak të ndryshimit në të dhënat statistikore, u morën të dhëna të reja nga Gjykata Themelore e Tetovës me një Kërkesë të dytë për qasje të lirë në informacion, e cila konfirmoi se nuk është shqiptuar asnjë masë alternative e arrestit shtëpiak për vitin 2024.

Nga të dhënat statistikore të marra nga Gjykatat Themelore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, mund të konstatojmë se në praktikë edhe më tutje ankesat janë bërë kundër aktgjykimeve me sanksione dhe masa alternative të shqiptuara (në vitin 2024 janë ankimuar 958 aktgjykime).

Më poshtë jepet edhe një pasqyrë e detajuar e numrit të rasteve të probacionit për vitin 2024, e ndarë sipas llojit të masave të shqiptuara të probacionit. Numri i rasteve të probacionit po rritet çdo vit, respektivisht në vitin 2023 shifra ishte 483 raste të probacionit, e cila u rrit ndjeshëm në vitin 2024 kur shifra arriti në 793 raste. Numri i rasteve të probacionit për dënim me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse është rritur, respektivisht është 331 raste krahasuar me vitin 2022 kur numri ishte 175 raste.

Duke krahasuar të dhënat statistikore të marra nga gjykatat themelore në Republikën e Maqedonisë së Veriut për numrin e dënimeve me masa alternative (punë e dobishme në komunitet, dënim me kusht, dënim me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse, vërejtje gjyqësore dhe burg shtëpiak) dhe të dhënat statistikore të siguruara nga Departamenti i probacionit për numrin e lëndëve me kusht, vërehet dallim në numrin e përgjithshëm të lëndëve. Për shembull, numri i rasteve me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse është 331 raste, ndërsa numri i dënimeve me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse është 391 raste. Kjo vërejtje i referohet edhe të dhënave statistikore të marra nga Gjykata Themelore e Tetovës në lidhje me numrin e sanksioneve alternative me mbikëqyrje shtëpiake të shqiptuara.

Gjithashtu duhet theksuar se numri i lëndëve të vlerësimit të rrezikut gjatë procedurave gjyqësore është në rritje, pra ai numër në vitin 2024 është 166 lëndë gjyqësore, që në vitin 2023 ishte 90 lëndë. Edhe pse ky rezultat nuk është parashikuar për monitorim në Strategji, megjithatë është mirë të theksohet se kjo rritje tregon rritjen e besimit të gjykatave në rolin e shërbimit të probacionit dhe kontributin e tij në zbatimin e drejtë dhe efikas të vendimeve gjyqësore. Megjithatë, duhet theksuar se 154 nga ato lëndë janë në Gjykatën Themelore Penale Shkup, gjë që tregon për zbatim të pamjaftueshëm në gjykatat e tjera në vend.

Aktgjykime me sanksione alternative të shqiptuara në vitin 2024

GJYKATA THEMELORE	PUNA E DOBISHME NË KOMUNITET	DËNIM ME KUSHT	DËNIMI ME KUSHT ME MBIKËQYRJE MBROJTËSE	VËREJTJE GJYQËSORE	BURG SHTËPIAK	GJITHSEJ	AKTGJYKIME TË ANKIMUARA ME MASA ALTERNATIVE TË SHQIPTUARA
Gjykata Themelore Kumanovë	0	331	1	2	0	334	40
Gjykata Themelore Koçanë	0	122	0	1	0	123	23
Gjykata Themelore Shtip	0	145	0	3	0	148	1
Gjykata Themelore Kërçovë	0	231	8	2	0	241	43
Gjykata Themelore Prilep	0	418	17	18	0	453	63
Gjykata Themelore Tetovë	0	330	9	1	0	340	72
Gjykata Themelore Gostivar	0	161	1	1	0	163	24
Gjykata Themelore Radovish	0	64	0	0	0	64	9
Gjykata Themelore Veles	0	152	21	1	0	174	44
Gjykata Themelore Shën Nikollë	0	69	0	2	0	71	15
Gjykata Themelore Kavadar	0	153	0	2	0	155	31
Gjykata Themelore Manastir	0	466	6	6	0	478	95
Gjykata Themelore Dibër	0	41	0	0	0	41	5
Gjykata Themelore Dellçevë	0	30	0	0	0	30	9
Gjykata Themelore Resnjë	0	49	0	1	0	50	8
Gjykata Themelore Berovë	0	31	0	0	0	31	11
Gjykata Themelore Kratovo	0	17	0	0	0	17	2
Gjykata Themelore Kriva Pallankë	0	88	0	0	0	88	5
Gjykata Themelore Krushevë	0	17	0	0	0	17	0
Gjykata Themelore Gjevgjeli	0	138	0	0	0	138	21
Gjykata Themelore Negotinë	0	64	0	0	0	64	17
Gjykata Themelore Strugë	0	62	0	1	0	63	30
Gjykata Themelore Strumicë	6	196	14	5	0	221	18
Gjykata Themelore Ohër	0	178	1	2	0	181	109
Gjykata Themelore Vinicë	0	40	0	1	0	41	6
Gjykata Penale Shkup	1	657	313	6	0	977	257
GJITHSEJ	7	4250	391	55	0	4703	958

Numri i rasteve/lëndëve të probacionit në vitin 2023 sipas llojit të masës së shqiptuar të probacionit

ZYRA VENDORE E PROBACIONIT	VLERËSIMI I RREZIKUT GJATË PROCEDURAVE GJYQËSORE	DËNIMI ME KUSHT ME MBIKËQYRJE MBROJTËSE	PUNË E DOBISHME NË KOMUNITET	MBIKËQYRJA E PERSONAVE TË DËNUAR TË LIRUAR ME KUSHT	GJITHSEJ
Shkup	87	139	12	72	310
Manastir	2	1	0	25	28
Tetovë	0	6	0	33	39
Shtip	1	0	1	17	19
Veles	0	5	1	11	17
Kumanovë	0	3	0	12	15
Prilep	0	0	0	9	9
Ohër	0	1	0	4	5
Strumicë	0	1	0	24	25
Gjevgjeli	0	0	0	5	5
Kavadar	0	1	0	10	11
GJITHSEJ	90	157	14	222	483

Bashkëpunimi ndërinstitucional në fushën e probacionit

Rezultati 5.2. Mbajtja e tryezave të rregullta të rrumbullakëta në nivel qendror dhe në të gjitha rajonet me përfaqësues të autoriteteve gjyqësore dhe partnerë nga rrjeti i bashkëpunëtorëve

Për zhvillimin e mëtejshëm të shërbimit të probacionit rëndësi thelbësore ka bashkëpunimi me autoritetet gjyqësore dhe në këtë drejtim Strategjia parashikon edhe mbajtjen e tryezave të rregullta me të gjithë aktorët përkatës nga sistemi gjyqësor, si dhe me partnerë nga rrjeti i bashkëpunëtorëve (komuna, qendra të punës sociale, agjenci punësimi, organizata joqeveritare, etj.).

Në periudhën e vitit 2024, në bashkëpunim me Shoqatën Maqedonase të Juristëve të Rinj, Shoqatën Penologjike Maqedonase, PET Stacionin, Shoqatën Izbor dhe Komitetin e Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, janë mbajtur tri tryeza të rrumbullakëta, nga të cilat dy në Shkup dhe një në Prilep, ku morën pjesë kryetarë të gjykatave, gjyqtarë, prokurorë publikë, zyrtarë të burgjeve dhe probacionit, profesorë dhe përfaqësues të institucioneve të tjera përkatëse. Tryeza e diskutimeve u fokusua në uljen e mbipopullimit të burgjeve, lirim me kusht dhe monitorimin elektronik, si dhe përmirësimin e shërbimit të probacionit, gjë që rezultoi në përfundime dhe rekomandime për punën e mëtejshme të të gjithë aktorëve të përfshirë.

Rezultati 5.3. Krijimi i protokolleve të bashkëpunimit dhe listave të partnerëve të bashkëpunimit që përditësohen rregullisht

Rrjetëzimi i shërbimit të probacionit është thelbësor për menaxhimin e mirë të rasteve të probacionit, ndaj në këtë drejtim është i nevojshëm përditësimi i rregullt i protokolleve të bashkëpunimit, si dhe i listës së partnerëve. Lidhur me këtë rezultat të Strategjisë, gjatë periudhës së monitorimit nuk është zbatuar asnjë aktivitet shtesë. Administrata mban shënime për të gjitha memorandumet e lidhura të bashkëpunimit dhe i përditëson ato rregullisht, megjithatë, ato nuk janë të disponueshme publikisht në faqen e internetit të Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve. Drejtoria gjithashtu hartëzimin e partnerëve për bashkëpunim nga komuniteti i zyrave lokale të probacionit.

Rezultati 5.4. Përgatitja e mëtutjeshme e memorandumeve të bashkëpunimit me komunat dhe ndërmarrjet tjera publike për kryerjen e punëve të dobishme në komunitet

Me qëllim të zhvillimit të mëtejshëm të punës së shërbimit të probacionit, Strategjia parashikon përgatitjen dhe nënshkrimin e memorandumeve të reja me partnerë të tjerë (komuna, ndërmarrje publike) për kryerjen e punës së dobishme në komunitet. Gjatë periudhës së monitorimit, Drejtoria ka lidhur memorandum bashkëpunimi me Shoqatën e Qytetarëve HERA në fushën e kryerjes së punëve të probacionit.

Rezultati 5.5. Mbajtja e tryezave të rregullta të rrumbullakëta të shërbimit të probacionit dhe burgjeve në të gjitha rajonet, në kuadër të institucioneve ndëshkimore-korrektuese dhe përcaktimi i procedurave standarde të punës për bashkëpunimin me institucionet ndëshkimore-korrektuese

Në vitin 2024, nëpunësit e probacionit morën pjesë në trajnime të përbashkëta rajonale me punonjës nga sektori i risocializimit dhe qendrat për punë sociale në kuadër të projektit “Ngritja e shërbimeve komunitare për mbështetjen e risocializimit dhe riintegritimit të personave të dënuar më parë”. Oficerët e burgjeve morën pjesë gjithashtu në tre tryeza të rrumbullakëta ku ishte diskutuar për uljen e mbipopullimit të burgjeve, lirimin me kusht dhe monitorimin elektronik, si dhe përmirësimin e shërbimit të probacionit.

PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Zbatimi i aktiviteteve dhe rezultateve të parashikuara nga Strategjia është në vazhdim e sipër, me disa përmirësime në afatin kohor dhe dinamikën e zbatimit. Në veçanti, është shënuar progres në rritjen e kapaciteteve dhe ekspertizës së nëpunësve të probacionit, si dhe në rritjen e ndërgjegjësimit për rëndësinë e probacionit si një masë alternative ndaj dënimeve me burg. Nga analiza rezulton se bashkëpunimi ndërinstitutional është në nivel të kënaqshëm, por ka vend për përmirësim, veçanërisht në koordinimin ndërmjet gjykatave, shërbimit të probacionit dhe institucioneve të burgjeve. Rritja e transparencës dhe llogaridhënies ndërmjet palëve të interesuara është një hap kyç për zbatimin më efektiv të objektivave strategjike.

Edhe pse Penale në Shkup ka parë një rritje të përdorimit të sanksioneve alternative, siç është dënimi me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse, gjykatat në pjesë të tjera të vendit ende nuk po i përdorin mjaftueshëm këto mundësi. Gjyqtarët në të gjithë vendin duhet të inkurajohen të shqiptojnë sanksione alternative më shpesh, në mënyrë që të reduktohet popullsia e të burgosurve dhe të rriten efektet e risocializimit.

Edhe pse ekzistojnë sfida, Strategjia paraqet një bazë solide për përmirësimin e mëtejshëm të shërbimit të probacionit. Me zbatimin e përkushtuar të synimeve të tij, mund të arrihet përparim i rëndësishëm në modernizimin e sistemit ndëshkimor-korrektues, reduktimin e mbipopullimit të burgjeve dhe përmirësimin e sundimit të ligjit në vend.

Edhe pse nuk ka një mekanizëm të përsosur për trajtimin e situatës së mbipopullimit të popullsisë së burgjeve, e cila është në një nivel shqetësues, Strategjia përfaqëson një pikënisje të mirë që mund të kontribuojë në reformën e përgjithshme të sistemit ndëshkimor-korrektues në tërësi dhe në uljen e mbipopullimit të burgjeve. Sfidat dhe mësimet e nxjerra nga zbatimi i kësaj Strategjie duhet të merren parasysh gjatë përgatitjes së Strategjisë së ardhshme për zhvillimin e shërbimit të probacionit, e cila është e një rëndësie të madhe në përmirësimin e sistemit penitenciar në vendin tonë.

Këto përfundime paraqesin një udhërrëfyes të qartë për planifikim dhe veprim të mëtejshëm në zhvillimin e shërbimit të probacionit, si dhe për avancimin e rolit të tij në sistemin e drejtësisë në Maqedoninë e Veriut.

Rekomandime për përmirësimin e sistemit të sanksioneve alternative dhe probacionit në Maqedoninë e Veriut

Korniza ligjore për sanksionet dhe masat alternative

- Ligji për Ekzekutimin e Sanksioneve, Kodi Penal, Ligji për Procedurën Penale dhe Ligji për Probacion duhet të harmonizohen me standardet moderne evropiane.
- Prezantimi i dispozitave që do të rregullojnë përdorimin e mbikëqyrjes elektronike, kriteret e aplikimit, të drejtat dhe detyrimet e personave të dënuar, si dhe procedurën e monitorimit dhe raportimit.
- Përfshirja e organizatave ndërkombëtare që punojnë në fushën e të drejtave të njeriut për të përgatitur analiza dhe rekomandime për përmirësimin e legjislacionit në fushën e sanksioneve alternative dhe drejtësisë për të miturit.

Korniza institucionale dhe kapacitetet e shërbimit të probacionit

- Të hapen zyrat e mbetura të probacionit në Gostivar, Koçan, Kërçovë dhe Strugë për mbulim të plotë të territorit kombëtar.
- Rritja e buxhetit për punësime të reja dhe forcimi i kapaciteteve ekzistuese të shërbimit të probacionit.
- Zhvillimi i një qendre trajnimi me një buxhet të veçantë, e cila do të organizojë trajnime të rregullta për nëpunësit e probacionit, si dhe punonjësit e burgjeve.
- Organizimi i vazhdueshëm i trajnimeve për menaxhimin e emocioneve, teknikat e intervistimit, intervistat motivuese dhe punën me kategori të veçanta të burgosurish.

Veprimi dhe zbatimi i masave alternative

- Këshilli Gjyqësor duhet të nxjerrë rekomandime për gjyqtarët për të inkurajuar shqiptimin e dënimeve alternative.

- Prokurori Publik duhet të nxjerrë udhëzime për të mbështetur masat alternative, në vend që të iniciojë ankesa që nuk kontribuojnë në efikasitetin e sistemit.
- Gjyqtarët duhet të zbatojnë dënimin me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse si masë që ofron mbikëqyrje dhe rehabilitim.
- Zgjatja e kohëzgjatjes së lirimit me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse për të arritur ndryshime reale midis autorëve të veprave.
- Përmirësimi i monitorimit statistikor të masave alternative të shqiptuara për transparencë më të mirë dhe analiza e zbatimit të tyre.

Bashkëpunimi ndërinstitucional dhe organizatat e shoqërisë civile

- Rritja e numrit të memorandumëve të bashkëpunimit me komunat dhe ndërmarrjet publike për ofrimin e punëve të dobishme në komunitet.
- Inkurajimi i organizatave të shoqërisë civile për të zhvilluar programe të specializuara afatgjata për autorët e veprave penale, duke përfshirë dhunën në familje, radikalizimin dhe varësitë.
- Përditësimi dhe publikimi i rregullt i listës së bashkëpunëtorëve dhe memorandumëve në faqen e internetit të Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve.
- Formimi i ekipeve shumësektoriale në burgje për përgatitjen e planeve individuale për të dënuarit që lirohen me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse.

Këto rekomandime synojnë të forcojnë sistemin e sanksioneve alternative, të rrisin efikasitetin e shërbimit të probacionit dhe të kontribuojnë në një punë më efikase dhe më humane me autorët e veprave penale.

LITERATURA E PËRDORUR

1. Strategjia për zhvillimin e shërbimit të probacionit në Republikën e Maqedonisë së Veriut (2021 – 2025).
2. Kodi Penal- Teksti i konsoliduar (përfundimisht me "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 55, 2013).
3. Ligji për procedurën penale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 150, datë 18.11.2010).
4. Projekt plani i veprimit të Strategjisë për zhvillimin e shërbimit të probacionit në Republikën e Maqedonisë së Veriut (2021 – 2025).

Shtojca 1 – Matrica e monitorimit

LEGJISLACIONI KORNIZA LIGJORE NË FUSHËN E ZBATIMIT TË SANKSIONEVE DHE MASAVE ALTERNATIVE	2021	2022	2023	2024	2025
Rezultati 1.1. Analizë e nevojave për ndryshime në kornizën ligjore për mbështetjen e shërbimit të probacionit dhe sanksioneve alternative					
Rezultati 1.2. Ndryshimet në kornizën ligjore për rritjen e numrit të sanksioneve dhe masave alternative të shqiptuara					
Rezultati 1.2.1. Zgjerimi i zbatueshmërisë së punës së dobishme në komunitet në Kodin Penal					
Rezultati 1.2.2. Përdorimi më i madh i sanksioneve alternative në Kodin e Procedurës Penale					
Rezultati 1.2.3. Të zgjatet periudha e mbikëqyrjes dhe e mbështetjes për personat me lirim me kusht nga shërbimi i probacionit					
Rezultati 1.3. Ndryshimet në kornizën ligjore për mbështetjen e shërbimit të probacionit					
Rezultati 1.4. Akte nënligjore të kompletuara dhe të përditësuara për zbatimin praktik të sanksioneve alternative dhe funksionimin e shërbimit të probacionit					
Rezultati 1.5. Analiza e nevojave për ndryshime në kornizën ligjore dhe procedurat e punës për të mbështetur shërbimin e probacionit dhe sanksionet alternative në rastet e drejtësisë për të miturit					
KORNIZA INSTITUCIONALE KORNIZA INSTITUCIONALE PËR FUNKSIONIMIN E SHËRBIMIT TË PROBACIONIT – ZYRAT FUNKSIONALE					
Rezultati 2.1. Në funksion janë 15 zyra probacioni dhe mbulojnë punët e probacionit për rajonet e të gjitha gjykatave					
Rezultati 2.2. Zhvillimi i mëtejshëm i procedurave standarde të punës në shërbimin e probacionit					
Rezultati 3.1. Rritja e numrit të profesionistëve të punësuar në sektorin e probacionit në nivel qendror dhe vendor					
Rezultati 3.2. Krijimi i një qendre trajnimi dhe një buxhet për trajnimin e shërbimit të probacionit dhe për bashkëpunim me qendrat dhe akademitë e tjera përkatëse të trajnimit					
Rezultati 3.3. Hartimi i planit vjetor të trajnimit për nëpunësit e probacionit, i cili përditësohet rregullisht					

Rezultati 3.4. Trajnimi bazë i rregullt do të kryhet për të gjithë nëpunësit e probacionit					
Rezultati 3.5. Zhvillimi dhe përgatitja e trajnimeve speciale për lloje të veçanta klientësh					
Rezultati 3.6. Trajnime të përbashkëta për krijimin dhe përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet institucioneve përkatëse					
Rezultati 3.7. Trajnim për trajnues					
VEPRIMI AVANCIMI I VEPRIMIT/TRAJTIMIT DHE RITJIA E NUMRIT TË MASAVE DHE SANKSIONEVE ALTERNATIVE					
Rezultati 1.2.4. Të rritet numri i sanksioneve alternative dhe të zvogëlohet numri i sanksioneve alternative të ankimuara					
Rezultati 4.3. Rritja e numrit të aktgjykimeve për punë të dobishme në komunitet					
BASHKËPUNIMI NDËRINSTITUCIONAL NË FUSHËN E PROBACIONIT					
Rezultati 5.2. Mbajtja e tryezave të rregullta të rrumbullakëta në nivel qendror dhe në të gjitha rajonet me përfaqësues të autoriteteve gjyqësore dhe partnerë nga rrjeti i bashkëpunëtorëve					
Rezultati 5.3. Vendosja e protokolleve të bashkëpunimit dhe listave të partnerëve për bashkëpunim që përditësohen rregullisht					
Rezultati 5.4. Përgatitja e mëtutjeshme e memorandumeve të bashkëpunimit me komunat dhe ndërmarrjet tjera publike për kryerjen e punëve të dobishme në komunitet					
Rezultati 5.5. Mbajtja e tryezave të rregullta të rrumbullakëta të shërbimit të probacionit dhe burgjeve në të gjitha rajonet, në kuadër të institucioneve ndëshkimore-korrektuese dhe përcaktimi i procedurave standarde të punës për bashkëpunimin me institucionet ndëshkimore-korrektuese					

*Përmbushja e rezultateve të parashikuara janë shënuar me ngjyrat e mëposhtme:

- ngjyra e **kuqe** nëse rezultati nuk është përmbushur
- ngjyra e **verdhë** nëse rezultati është përmbushur pjesërisht
- ngjyra e **gjelbër** nëse rezultati është përmbushur (përmbushet rregullisht)
- ngjyra **portokalli** nuk është e aplikueshme për periudhën e monitorimit

MONITORIMI I ZBATIMIT TË STRATEGJISË PËR ZHVILLIMIN E SHËRBIMIT TË PROBACIONIT NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË VERIUT (2021-2025)

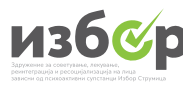
Periudha e monitorimit:
viti 2024

Ky projekt
financohet nga
Bashkimi Evropian

МЗМП

МАКЕДОНСКО
ПЕНОЛОШКО
ДРУШТВО

ГРАДЕНЕ НА УЛОЖИТ НАСЛОВИ НА ЗАЕДНИЦАТА
ЗА ПОДДРЖКА НА РЕСОЦИЈА ЛИКВИДАЦИЈА И
РЕИНТЕГРАЦИЈА НА ПОРАНЕШНО ОСУДИЕНИ ЛИЦА